

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katoľ, tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Kmet kot trgovec.

Nekaterim „rodoljubom“ stopajo lasje kvišku, kadar slišijo govoriti o kmetu kot trgovcu, ker mislijo, da hočemo kmete zopet navduševati za konzumne. Toda o tem danes ne bode govora, ampak samo o kmetu-trgovcu, v kolikor trguje s svojimi pridelki.

Bil je čas, ko je delalo našemu kmetu trgovanje z lastnimi pridelki zelo malo skrbi, ker se je gibalo v skromnih mejah. Svoje davke je kmet plačeval v obliki desetine in tlake, za potrebsčine glede obleke je skrbela domača hišna obrt in tudi potrebsčine glede živeža so se večinoma pokrile z domačega vrta in lastne njive. Leta 1848. pa se je pri nas v Avstriji odpravila desetina, in odslej je moral kmet plačevati svoje davke z denarji in ne več naravnost s pridelki. Doba, ki je minola z letom 1848, oz. l. 1858, ker je za odpravo desetine in vsega preustroja trebalo enega desetletja, imenujemo naravno dobo, ker so se javna plačila vršila s pridelki v naturi (naravi). Doba, ki je nastala po letu 1848-58, se imenuje denarna doba; ker se pa mnogo dela s kreditom, namesto z denarjem samim, imenujemo jo tudi kreditno dobo.

Kakor hitro je moral odrajtovati kmet plačila v denarju, nastala je zanj potreba, da trguje s svojimi pridelki. Kmet je moral odslej skrbeti, da so prišli kupci na dom po njegove pridelke, ali pa jih je sam peljal na trg, ali pa je potom uzorcev in s pomočjo novodobnih prometnih sredstev spravil svoje blago do kupca in v denarje.

Cena pridelkov na trgu je odvisna od velike množine različnih uplivov. Ako je mnogo kupcev na trgu, ki povprašujejo za eno in isto blago, gre cena kvišku; istotako ako se je v drugih krajih le malo tega ali onega poljedelskega predmeta pridelalo; istotako ako se je naenkrat zabranil uvoz kakoga pridelka v domačo državo. Cena je celo drugačna v jeseni, drugačna pred božičem, pred velikonočjo, v ranem polletju, ker je tudi povprašanje po poljedelskih pridelkih ob tem času različno. Ker navadno nobena država proti drugi državi ne zapre popolnoma svojih mej, ker nadalje stoji države celoga sveta v živahnem medsebojnem trgovanju, zato tudi stanje kmečkih setev in žetev v tujih državah premnogokrat krepko upliva na določevanje cen kmečkim pridelkom na naših domačih trgih.

Podlistek.

Mamice zadnja pot.

Posl. J. Z.

(Dalje.)

Ivana je videla različne ljudi govoriti z Dragotinom, kateri do zdaj niso z njim občevali; a ni si ga upala vprašati, kdo so. Če ga je le vprašala, ji je odgovoril, da prihajajo k njemu, ne k njej, naj se le pomiri.

Velikokrat je zapazila v poslednjem času pri njem močno razburjenost. Pogosto ga je slišala glasno govoriti v svoji sobi — a razumela ga ni. Od dne do dne so prihajali obiski v trgovskih zadevah — v zadnjih dneh še bolj pogosto.

„Le še tri mesece potrpite, gospod Vršaj“ — to je Dragotinov glas.

„Ne morem več čakati“, je odgovoril upnik.

Nekaj trenutkov pozneje zapusti majhen mož Dragotinovo stanovanje. Dragotin ga spremlja po stopnicah, pri vratih še enkrat govorita, zopet iste besede. Pobit se vrne Dragotin.

Ivana se trese, ko vidi moža razburjenega. Tesno ji je pri srcu in trese se na celem telesu.

„Dragotin, Dragotin, povej mi, kar si mi do zdaj zamolčal — saj vem, nesreča preti.“

„Pusti me s tvojimi skrbmi, jaz imam misliti dovolj.“

Spustila se je na kolena pred njim kakor dekla: „Dragotin, na kolenih te prosim, ne za se, za Mirka te prosim.“

Pustil jo je klečati in šel v drugo sobo. Ho-

Vse to in na stotine drugih manj in bolj rahlih uplivov na določevanje cen svojim pridelkom moral bi kmet poznati, ko je stopil iz narvalne dobe v denarno dobo. Toda bodimo odkriti, ali je poznal kmet trge in njih posebnosti? Ali je bil dovolj pripravljen za trgovanje s svojimi pridelki na svetovnem trgu? Ali je imel za tako trgovanje dovolj znanja? Reči moramo: ne! In kmetu to ni štet v sramoto! Niti vlada niti rodoljubi mu niso šli na roko.

V zadnjem času pa se je katoliško-misleče razumnštvo v tem oziru začelo brigati za kmeta. Tudi pri nas Slovencih! Snujejo se zadruge, katerim je namen, spravljati kmečke pridelke skupno v denar. Te zadruge imajo svoje zveze, ki lahko nastavljajo in v istini tudi nastavljajo trgovsko izobražene ljudi, da gredo zadržam s svojim znanjem in delom pri razpečevanju kmečkih pridelkov na roko.

Na Štajerskem se imamo le začetek. Mlekarska zadruga je prva te vrste gospodarske samopomoči. Oddelke Zadrugne zveze v Mariboru prihaja letos pri prodaji sadja z nasveti in z vabljenjem kupcev kmetom na pomoč. Toda tudi na Štajerskem bo ta oblika dobila kmalu določnejše oblike v blagor ljudstva.

Za kmečko-trgovsko izobrazbo si obetamo posebno veliko od nameravane Zadrugne šole v Ljubljani, ki je tudi delo katoliško mislečih mož. Opozarjamo za to štajerske kmete, da pošljejo letos svoje nadarjene sinove v to šolo, ki v celi Avstriji ne bo imela para.

Denarna doba je za kmeta zelo težavna doba. Zato pa mora biti skrb vsakega, ki ljubi kmečki stan, da mu pomaga z zadrugno organizacijo in s strokovno izobrazbo. Naše mlade krščanske stranke izpolnjujejo v tem oziru po možnosti svojo dolžnost.

Za mejo.

Odkar je liberalna nestrpnost odbila pristaše krščanskih strank od skupnega dela pri družbi sv. Cirila in Metoda, se je v naših vrstah začelo samostojno organizirati obrambno delo za narodno nevarne kraje. Seveda je ta organizacija še-le v povojih, kajti vedno še so bili vsi naši pristaši mnenja, da se bo liberalna nadutost poglobila in omogočila skupno delo. Od naše strani se je na vse zadnje še celo javno (v Slov. Meščanu) ponudila spr-

tela je za njim, toda zaklenil se je. Stopil je k oknu ter naslonil molče vroče čelo na hladne šipe.

„Ako je eden človek več ali manj na svetu, kaj to dene... Če si vzamem življenje, se rešim vseh sitnosti...“

Ta misel vedno prihaja nesrečnemu Dragotinu. Dragotin se zgrozil, slišal je glas svojega otroka.

Eno uro pozneje se praznično obleče in zapusti dom. Ivana ga ni videla odhajati, odšel je pri zadnjih vratih, ki so bila navadno zaklenjena.

Ko ga je hotela Ivana opolndne h kosilu poklicati, ni bilo odgovora iz njegove sobe. Vstopila je in našla je sobo prazno. Zadnja vrata so bila odprta. Grozna misel ji je šinila v glavo, padla je na stol, udje so ji od strahu odreveneli.

Mirko je pribežal k njej ter se oklenil svoje žalostne matere. Se vedno je bila vsa trda vsled bolesti. Ni mogla jokati, nema je zrla okoli in si mislila: „Dragotin je odšel in ne bo več prišel.“

Ko je zopet vstala, povprašala je v trgovini za Dragotinom. Odgovorili so ji, da ga še danes ni bilo v njej. Ko ga še do večera ni bilo, naznanila je policiji, da bi se najhuje, kar je sumničila, preprečilo — da bi si sam življenje ne končal.

Vse iskanje je bilo zastonj. Niso ga našli — izginil je. Ivana je še vedno upala in ljubila, tako zvesta je bila. O Dragotinu ni bilo ne duha in ne sluha. Vzel si je življenje. Ljudje pomilujejo mlado udovo.

Ako ljudje tolažijo, tolažba pogosto ni odkritosrčna. Bravo, odkritosrčno tolažbo mora srce iskati pri najboljšem tolažitelju, pri Bogu, in tamkaj tudi res zažabi mir. Ivana ni našla tega miru, ker ga

va, toda znano je, kako odločno je bila od liberalne strani odbita. To okolnost si je treba posebno dobro zapomniti za naše prvaške javkarje, ki so za vsako liberalno nestrpnost tako radi slepi in gluhi.

Sedaj, ko je sprava od liberalcev slovesno odklonjena, se bo naša struja s podvojeno silo poprijela obrambnega dela. In sicer bodo organizacijo prevzele Zveze naših nepolitičnih društev; kranjska Slov. kršč. socialna Zveza ima že svoj obrambni oddelak, ki je založil vžigalice v korist obmejnim Slovincem; štajerska Slov. kršč. socialna Zveza je izdelala načrt za izobraževalno delo na meji ter stopila v stik s Slov. dijaško zvezo; v tesnem stiku s krščanskim dijaštvom upa svoj načrt tudi polagoma izpeljati. Ugamo, da sledijo kmalu tudi tržaška, goriška in koroška Zveza.

Naša nepolitična društva pa morajo zveze v središčih krepko podpirati. V izobraževalnih in drugih nepolitičnih odsekih naj se osnuje obrambni odsek, ki bo, kakor prej podružnice sv. Cirila in Metoda, sedaj v naši organizaciji pobiral doneske za obrambo narodno nevarnih mej. Posebno krepke podpore upamo od naših telovadnih odsekov, ki bodo tudi v tem oziru korakali vsem drugim organizacijam naprej!

Javkanje o nevarnosti ne pomaga nič, ampak tukaj je treba smotrenega, pozitivnega dela!

Politični ogled.

— Pomiloščenje povodom cesarjevega rojstnega dneva. V torek, dne 18. t. m. je objavila uradna „Dunajčanka“ cesarjevo lastnoročno pismo pravosodnemu ministru Kleinu, ki slove: Ljubi Klein! V letu, ko mi spomin na šesdesetletnico, odkar sem zasedel vladarski prestol, donaša toliko znakov ljubezni in udanosti mojih narodov, se spominjam tudi tistih nesrečnikov, ki so se pregrešili proti drž. postavam. Zato odpuščam vsem osebam, ki so se pregrešile, pralno se to razglasi, hudodelstva razžaljenja veličanstva ali pa hudodelstva razžaljenja ka kega člana cesarske hiše ali pa obeh hudodelstev, če niso v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji, kazni v kolikor se niso že prestale. Ukazujem nadalje, da se ne zasledujejo pred dnem razglasitve storjena navedena hudodelstva. Nadalje odpuščam vsem, ki so bili pred objavo kaznovani v zapor, ki ne znaša

ni iskala. Bila je sicer dobra, a nje srce je bilo preveč posvetno vzgojeno; prava, živa vera in zapanje v Boga ji je manjkala.

Poslovodja je stopil pred Ivano in ji rekel: „Milostljiva, odpustite me iz službe. Jaz ne morem biti prisoten poginu trgovine. Ravno je bil tukaj gospod Vršaj, ki je rekel, da je dolg pri njem tako velik; da —, ni mogel dalje govoriti.“

Ivana je zakrila lice z rokami in jokala. Pri njenih nogah je igral Mirko s konjičkom. Ko je zapazil solze v materinih očeh, je pustil igro in zrl žalostno mater v obraz.

Poslovodja ji je svetoval, naj vse proda; to je edina pot, rešiti se sramotnega pogina. Ker lastnega premoženja ni imela, da bi dolg plačala, morala se je udati nasvetu prijatelja.

„Prevzamite celo stvar vi“, ga je prosila, „jaz sem ženska; prosim vas, storite to otroku na ljubo, ki nima več očeta!“

On je obljubil.

Četr leta pozneje se je preselila Ivana z Mirkom v priprosto stanovanje, ležeče v oddaljenem delu mesta. Dolg je skoraj vso hišo z poslopjem vred požrl. Vršaj se je znal okoristiti. On je bil, ki je Dragotinu za igranje dajal denar.

Vedno večje svote mu je ponujal, in Dragotin jih je sprejel. Sreča se je menjavala, izgubljal je, a zopet dobival. Se vedno je upal, ali upanje ga je varalo. Vršaj ga je silil, da plača, in prišel je usodepolni dan.

Ivana se je živela z ročnim delom. Skrivala je svoje ime, kolikor je mogla. Sramovala bi se,

več kakor dva tedna, ali pa v denarno kazen, ki ne presega 150 kron, če prej še niso bili kaznovani in če se niso prestali kazni. Nadalje se odpušča, če je kdo obsojen v zapor in pa v denarno kazen, če ne presedga kazni dveh tednov. Opustam vsem, ki so bili obsojeni pred razglasitvijo pomiloščenja v zapor ali denarno kazen treh mesecev, če niso še bili prej kaznovani, posledice obsodbe, da ne smejo izpolnjevati gotovih pravic, mest in pooblastil, kakor tudi izgubo aktivne in pasivne volilne pravice v javne zastoje. Nadalje se odpušča ostanek kazni 752 jetnikom, ki se izpuste iz zapora 18. avgusta. Sedanje pomiloščenje prekaša glede na obseg ono ob vladarjevi petdesetletnici.

— Na Ogrskem so sestavili volilno reformo, ki ima prozoren namen, vse nemažarske narodnosti oropati pravičnega zastopstva. Weckerle je vladarju ponudil svojo ostavko, ako ne potrdi reforme. — Mažarski orožniki so napadli hrvaške romarje in jim strgali cerkvene zastave in valjali po blatu. Zastava so imele hrvaške kokarde.

Mala politična naznanila.

Dne 13. avgusta: V Isl. dospel tudi nemški prestolonaslednik, da čestita cesarju Francu Jožetu k 60 letnici. — V Besanconu na Francoskem je prišlo med štrajkujočimi delavci in oboroženo močjo do spopada. Vojaštvo je moralo streljati. — V Tabrisu v Perziji so šahovi pristaši streljali na ameriški konzulat in razstrelili zastavo Združenih držav.

Dne 14. avgusta: Vodja avstrijskih nemških krščanskih socialcev in nižjeavstrijski deželni odbornik prelat dr. Scheicher pri prihodnjih volitvah v nižjeavstrijski deželni zbor ne bo več kandidiral. — V Turčiji so se pričele delavske stavke.

Dne 15. avgusta: Srbska skupščina je sprejela v prvem branju zakonski načrt o trgovinski pogodbi z Avstro-Ogrsko. — Iz Carigrada je bilo predvčerajšnjim zopet nad 30 oseb pregnanih. Med pregnanci so večinoma sorodniki prejšnjih mogočnejev. — V Konghanu pri Wuhonu na Kitajskem so se uprli kitajski vojak, ker je poveljnik dal zapreti nekega njihovega tovariša. Uporni vojak, ki so umorili poveljnika in več častnikov ter so pričeli pleniti.

Dne 16. avgusta: Slovence poroča, da se velesrbski zarotniki izkušali tudi Slovence pridobiti za svojo akcijo. Dozdaj se še ne ve, ali je ta poskus imel kakšen uspeh. — Sahov stric je bil na svojem potovanju napaden. Princ in njegovi sinovi so pobegnili v gore, od spremljevalcev je več oseb ranjenih. — Za turškega poslanika v Parizu je imenovan bivši guverner na Libanonu, katoličan Naum paša.

Dne 17. avgusta: Grof Stürgk je imenovan za predsednika avstrijskega „Lloyda“. — V Pragi se je vršil shod veletržcev umetnih gnojil, krme in semen. Zahtevali so trajno komisijo za prodajo in dobavo kmetijskih potrebščin. — Bolgarski knez je pozval zadnji čas večkrat vse divizijske poveljnike bolgarske armade v Sofijo, kjer so se posvetovali o važnih vojaških zadevah. — Z otoka Haiti javljajo, da je odkrila vlada novo zaroto proti državi. Aretiranih je bilo nad 200 oseb.

Dne 18. avgusta: Na Dunaju in po celi državi se je danes cesarjev rojstni dan izredno slovesno obhajal. — Jutri se vrši skupni ministrski svet, ki ga bo vodil zunanji minister Aehrenthal. Pečal se bo z vojnim proračunom. — Angleška namjame posojilo 100 milijonov funtov šterlingov, da pomnoži mornarico.

Knjižnica S. K. S. Z. se nahaja v Koroški cesti št. 5 I. nadstropje. Odprta je med tednom do 7. ure zvečer, v nedeljah in praznikih od 10.—11. ure dopoldne.

Razne novice.

* **Iz pošte.** Poštna oficijantinja Marija Vadnal v Brezicah je dobila mesto pošne odpravitelje pri postnem uradu v Dobovi. — Poštni oficijant Ludovik Florenini v Mariboru je imenovan za poštarja v Sp. Dravogradu.

* **Iz pošte.** Poštna upraviteljica gđ. Vaupotič v Palfau je dobila mesto pošne odpravitelje v Vuhredu.

* **Iz učiteljske službe.** V celjskem političnem okraju so razpisana sledeča učiteljska mesta: Na 2. razredni ljudski šoli v Pernovu mesto nadučitelja in učiteljice; na trirazredni ljudski šoli v Frankolovem mestu učitelja; na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Petru mesto učitelja oz. učiteljice; na trirazredni ljudski šoli v Jurklostru mesto učitelja oz. učiteljice; na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Miklavžu nad Laškim mesto šolskega vodje. Prošnje do 15. septembra.

* **V pokoj stopi g. Gabrijel Majcen,** profesor na učiteljsku v Mariboru.

* **Duhovske izpremembe.** P. Juvenal Pihler je prestavljen kot pridigar k Sv. Trojici v Slov. gor.; p. Kasijan Zemljak ostane v Mariboru; preč. g. Janez Bohanec je imenovan dekanom v Šmarju pri Jelšah; č. g. Franc Dobršek, misijonar, je sprejet v lavantinsko škofijo. Č. g. o. Engelbert Polak, minorit je prestavljen iz Dunaja v Gradec.

* **V štajerski ilirski kapucinski provinciji** so sledeče prestave: Celje: P. Hieronim, kot gvardijan v Schwanberg. P. Ladislav vikarij v Celju, P. Ludvik v Krško. Lipnica: P. Kerubin rektor stud., P. Rudolf v Celje kot katehet. Gorica: P. Vilibald kot gvardijan v Škofjo Loko. P. Bonaventura v Škofjo Loko. Krško: P. Ambroz v Škofjo Loko. P. Janez v Lipnico. Celovec: P. Joakim v Gorico. Škofja Loka: P. Metod kot gvardijan v Krško. P. Hugolin v Celje.

* **V kn. šk. dijaško seminarije** so bili letos na novo sprejeti: Feliks Ilešič od Sv. Andraža v Slov. gor., Jakob Amon iz Virštajna, Alojz Kramberger od Sv. Lenarta v Slov. gor., Franc Krpač iz Smartna pri Slov. Gradcu, Janez Kovačec od Sv. Petra in P. pri Ptuj, Janž Predikaka iz Sv. Vida pri Ptuj, Alojz Ciglar od Sv. Marka, Alojz Gračner od Sv. Vida pri Planini, Fr. Fricelj iz Nazarija, Alojz Farlač od Sv. Križa pri Ljutomeru, Dominik Čebin iz Trbovelj, Franc Kaiser iz Kamnice, Anton Časl od Sv. Frančiška Ks., Ciril Ličar iz Trbovelj, Anton Tomažič iz Ljutomera, Alojz Virhnjak iz Pameč, Jakob Sturm iz Slov. Bistrice, Franc Urleb od Sv. Jurija na juž. žel., Jožef Klobasa od Sv. Jurija na Sčavnici.

* **Vážna ponudba.** C. kr. kmetijska družba v Gradcu želi najpozneje do 31. avgusta izvedeti, kakor slovenskih izvodov „Kmetijskega knjigovodstva“ bi se razpečalo, da bi vedela, je-li naj da dotično knjige za Slovence prirediti ali ne. Ker je knjigovodstvo tolikanj važno in ker bi bilo pozneje gotovo težko izposlovati slovensko izdajo, naj se hitro zglaš pri centralnem odboru kmetijske družbe kolikor mogoče veliko število naročnikov. Ne samo podružnični udje, ampak tudi drugi naročniki naj pišejo,

da so naročniki. Knjigovodstvo ima tri knjige in bodo stalo s poštnino vred 2 K 40 vin., ker je izdaja subvencionirana. Naj se torej brzo zglaš obilno naročnikov.

* **Obrambno društvo za duhovnike** Lavantinske škofije ima v pondeljek, to je 24. avgusta 1908 ob pol 3. uri popoldne v obednici bogoslovnice svoj občni zbor. Vabijo se vsi duhovniki.

* **Vlč. g. P. Emeran Slander** je imenovan častnim občanom nemške občine v Apačah za mnoge zasluge v dušeskrbju apačke župnije. Priljubljeni gospod je tretji, katerega je zadela ta čast v Apačah. Pred njim sta le dva grofa, med temi grof Štirk. Iz srca častitamo!

* **Opozarjamo na inserat g. Eneja Madritz** v Mariboru, v katerem se priporoča za napravo kmetijskih strojev.

* **Občinam.** Nekatero občine so Slov. kmečki zvezi v Maribor naznanile, koliko sena bo še v njih okrožju letos trebalo. Naznanjamo, da je pisarna S. K. Z. vse te želje sporočila takoj deželni zvezi štajerskih zadrug. Ako bodo prihajala še nadalje kakka naznanila, se bodo tudi ista nadalje naznanila v Gradec.

* **IV. redni občni zbor „Slov. dij. zveze“** se vrši dne 21. avgusta ob 4. uri popoldne v Gorici, v dvorani hotela „Central“. Spored: 1. Branje zapisnika III. rednega občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Poročilo revizorjev. 4. Volitev novega odbora. 5. Narodnostne razmere med goriškimi Slovenci. (Poroča tov. stud. iur. Lavoslav Kemperle.) 6. Izprememba pravil. 7. Slučajnosti. Odbor pozivlja tem potom vse tt. člane, da se gotovo udeležijo občnega zbora. Pa tudi druge prijatelje društva, posebno gg. podporne člane, vabimo, naj prihitite na „Zvezino“ zborovanje, da čujejo poročilo o delovanju društva v minulemu letu.

* **Zgubila je neka oseba** dne 5. t. m. na sejm ali v bližini sejma na Ptuj 10 K. Ako jih je našla poštena oseba, naj jih pošlje pod naslovom: „A. D. pošta restante v Račah, Štajersko.“ (Tri krone si pa lahko obdrži.)

* **Digoše.** V nedeljo, dne 9. t. m. zvečer so neznani zločinci grozno razmesarili fanta Stefana Heler. V bolnišnici pravijo, da bo težko okreval. Ponočnjake pridno zasleduje orožništvo.

* **Mizarji in kiparji, pozor!** Mladi mizarji in kiparji dobijo dobro službo pri kiparskem podjetniku Brugger Gregor, Budapest VI. Lőportar-u 5. Piše se lahko slovenski.

* **Na Brezjah** pri Mariji Pomagaj se bo vršila slovesna obletnica kronanja Matere božje, na angelsko nedeljo, dne 30. avgusta. Pontifikalno sveto mašo in govor bodo imeli prevzvišeni knez in nadškof goriški, dr. Francišek Sedej.

* **Slovenski liberalci** so ob volitvah navadno zelo verni. Celo drugače pa, ako so volitve proč. Liberalni slovenski list Soča je dne 8. avgusta popolnoma odkrito pisal: „Gotovo je, da prej ali slej odklenka sedanjemu katolicizmu ter da zmaga modernizem.“ Tak duh se širi po vseh liberalnih društvih in listih!

* **Ploj-Jurtelov list** Novi Slovenski Štajero je proti vsem napadom med Slovenci, vendar čitamo v zadnji številki: „Zvezo lav. dušnih pastirjev, duhovniško društvo v lavantinski škofiji, je škof dr. Napatnik razpustil. Ali se bojite, da bi se nžji duhovniki organizirali in bi bili dobra opora sebi in narodu?!“ Ta napad na slovenskega škofa je zelo značilen za list naših miroljubov Ploja in Jurtela, ob enem pa neresničen in zelo nizkoten, ker namiguje, kakor da bi se bilo treba v obrambo naroda

Dobila je deča, kajti izurjena je bila dovolj. Pogosto je delala pozno v noč s solzami v očeh.

Deček je rastele — brez očeta. Kje je bil oče? Še vedno ni bilo poročila o njem. Mogoče je bil pokopan v deročih valovih, pokriva ga zdaj ledena odeja zimska; mogoče je storila kroglja konec njegovemu nesrečnemu življenju.

In duša? Ivana se je zgrozila. Ljubila ga je še vedno iz vse duše, iz vsega srca. Skoraj je bilo, kakor bi ga še veliko bolj ljubila, odkar ga je zgubila.

„O, ko bi le prišel, vse bi bilo zopet dobro.“ A on ni prišel več. Kolikokrat je jokala Ivana!

Ivana je začela moliti. V molitvi ji je postalo srce lažje, v molitvi je začela zopet upati. Nebo je postajalo nad njo zopet vedro. In k tem nebesom je gledala in Gospodu je zaupala.

V žalosti se je močno postarala. Otroček je vprašal večkrat: „Mati, kje so moj oče?“

In ona je zaplakala. „Srček, ta je pač umrl.“ In jokala je tudi deček.

II.

Dvajset let je minilo. Mirko je 24 let star. Studiral je na vseučilišču. „Mati, jaz hočem postati zdravnik“, je rekel. Mati mu ni mogla prošnje odbiti. S kolikim trudom je spravljala denar, da je skončal srednje šole. In stroški so se podvojili — pomnožili, ko je šel na vseučilišče. Toda ena misel je je vzdrževala in jo krepila: „Mirko mi bo enkrat bogato povrnil s

hvaležnostjo vsako žrtvo. Kar sem jaz izgubila, najdem zopet pri njem.“

Tako je upala. Pa, žaljebog, prazen je bil up; Mirko je pozabil dobre matere.

Mati je molila in prenašala bolešt, ako ravno ji je srce krvavelo. Ze davno so se pokazale bele niti, na obrazu pa je počival mir. Storiła je materino dolžnost. Ako otroče hvaležnost ni bilo, tega ni bila ona kriva.

Imela je le še eno sobico. Tamkaj je delala noč in dan, da si prisluži kruh. Le najpotrebnejše si je pridržala zase, vse drugo je poslala Mirku.

„On me bo zopet ljubil, saj ima dobro srce“, ponavljala je v enomer.

Molila je še bolj iskreno zanj. Saj je vedela, da ga obdajajo tolike nevarnosti.

Pisala mu je, dolgo ni bilo odgovora. Noč in dan so ji misli uhajale k njemu, molila je zanj in jokala.

Kako je takšen postal! Odkar je zašel v reke slabih tovarišev, ki so mu vero iztrgali iz duše, minila je tudi ljubezen do matere. Postala mu je nadležna opominjevalka, hotel je biti prost.

Nekega dne piše materi:

„... Dobil sem tvoja pisma. Ti mi predbaciš, ti me kregaš. Mati, saj te ljubim, pa prost hočem biti.“

Tako milo, tako prijazno je pisala in on je imenoval očitanje. Govori o ljubezni in vendar ji vseka z vsako besedo novo rano.

Zopet mu piše dobra mati:

„... Otroček, zašel si na kriva pota. Vrni se, molj zopet, postani zopet veren, kakor si bil dozdaj.“

In pokvarjeni sin odgovori:

„... Jaz naj bodem priden? Sem li kakšno hudodelstvo storil? Tukaj je pač popolnoma drug zrak, nova pota, se odprejo, ko sliši človek profesorje. Jaz naj zopet molim, naj zopet postanem veren? Mati, kdor je enkrat začel dvomiti, je li vse tako, kakor se je kot deček učil, temu se ne ljubi moliti.“

Mati še ne odneha in zopet piše: „... Dete, moje ljubo, edino dete, s solzami v očeh berem tvoje pismo. Si ti med zveri prišel, da si takšen postal? Mirko, jaz pridem sama k tebi, kakor hitro bom imela potrebne denarje. Saj vem, ko pridem sama, bo zopet vse dobro. Napravila sem ti tudi nekaj sraje in te ti prinesem seboj; po zimi boš mrzlo.“

Mirko je odgovoril: „Mati, vse je zastoj, če prideš; jaz sem in ostanem brezveren kakor sem.“

Do pozne noči ni mogla zapreti oči. Vedno je videla otroka pred seboj: „Ostanem kakor sem.“

In mati se napoti za izgubljenim sinom. Dolgo je iskala, predno je našla cesto, kjer je sin stanoval; zdaj je bila na mestu. Težka je bila pot k izgubljenemu detetu.

Mirko ni bil sam doma, ko pride mati. Dva dijaka sta bila v njegovi sobi.

Ko je mati, priprosto oblečena, vstopila, je zardel. Ni našel besede, s katero bi mater pozdravil ob prihodu. Dijaka sta ostala.

(Dolge prihodnje.)